В практиката все по-често ставаме свидетели кредитор, достигнал фазата на принудителното изпълнение да не може да се удовлетвори от имуществото на длъжник, поради неправомерни действия от страна на последния, предприети преди, по време или след проведено производство, приключило за кредитора със снабдяване с акт, подлежащ на принудително изпълнение.

В сегашната си редакция, Гражданският процесуален кодекс (ГПК) не защитава в пълна степен интересите на кредитора, тъй като не санкционира неправомерни действия на длъжника при предприето срещу същия принудително изпълнение. Кредиторът дори е изложен на риск от извършване на допълнителни разноски във връзка със събиране на вземането си, въпреки че вече е провел производства, чрез които се е снабдил с акт, въз основа на който провежда изпълнителното производство. Извършената със ЗИД ДВ.бр. 86 от 27.10.2017 г. промяна на текстовете на ГПК, уреждащи реда за принудително изпълнение срещу акции предостави възможност на взискателя да претендира права върху ценната книга, независимо дали е техен титуляр. Въпреки това, при предприемане на принудително изпълнение срещу акции възможността за защита на кредитора е ограничена. В практиката извършената редакция се явява недостатъчна и не защитава в пълна степен интересите на кредитора.

Един от малкото процесуални способи за защита в подобни случаи, е да се инициира производство по обезпечение на бъдещ или предявен иск, като чрез допуснатата и наложена обезпечителна мярка, кредиторът има възможност неговите вземания да бъдат изцяло или частично обезпечени, преди постановяване на решение по същество на спора.

Обичайно, длъжникът предприема действия, с които да намали или изцяло да прехвърли имуществото си, непосредствено преди започване на принудително изпълнение, с което уврежда интереса на кредиторите да бъдат удовлетворени от имуществото, срещу което е предприето принудително изпълнение..

При предприето принудително изпълнение срещу длъжник, притежаващ акции, в практиката възникват проблеми, в случай че същият не окаже съдействие на съдебния изпълнител и не предаде акциите, обект на принудително изпълнение.

ГПК разграничава запора върху налични ценни книжа и запора върху налични поименни акции, като в първия случай запорът се извършва чрез опис и изземването

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

на наличните ценни книжа от съдебния изпълнител, който ги влага в банка. Запорът върху налични поименни акции се счита наложен с получаването на запорното съобщение от дружеството. Относно временните удостоверения също се прилага гореописаният ред.

При отказ от доброволно предаване на акциите от длъжника, е предоставена възможност да издаде дубликат на същите, като в случай на неизпълнение се предприемат действия за обезсилване на акциите. Обезсилването на акции се извършва по реда на чл. 560 от ГПК. Чрез предвиденото охранително производство, взискателят има възможност да поиска от съда обезсилване на акциите, като по този начин лишава ценната книга от нейния легитимиращ ефект, съответно лишава и лицето, държащо ценната книга без основание, от възможността да упражни правата по нея. Практическият проблем се състои в предвидената защита на длъжника, а именно – възможността да оспори молбата за обезсилване, предмет на охранителното производство. В тази хипотеза кредиторът е принуден да извърши нови разноски като съдът му указва да установи правото си върху ценната книга, чрез образуване на ново производство, въпреки че е снабден с изпълнителен титул. В случая, при вече проведено производство и снабдяване с акт, подлежащ на принудително изпълнение, кредиторът отново следва да проведе исково производство като предяви установителен иск.

За взискателя подобна хипотеза е крайно неблагоприятна, отнемаща допълнително време, през което същият е с неудовлетворено вземане, както води до извършване на разноски във връзка с евентуалното иницииране на допълнителни производства.

След извършеното обезсилване на акциите, взискателят има възможност да се възползва от насочване на изпълнението върху акциите, предвидени и при доброволно предаване на акциите, а именно – да поиска от съдебния изпълнител да проведе публична продан или да възложи акциите вместо плащане. Възлагане за събиране или вместо плащане се насочва върху вземания от акциите, докато при принудителното изпълнение върху самите акции съдебният изпълнител извършва публична продан.

Предвиденият ред по отношение на безналични ценни книжа, срещу които се предприемат изпълнителни действия, гарантира по-голяма сигурност за взискателя. Запорът се налага чрез изпращане на запорно съобщение до Централния депозитар,

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

като действието на запора обхваща всички имуществени права по ценната книга. Възможността за неправомерни действия от страна на длъжника в този случай е ограничена, предвид че Централният депозитар е задължен да предостави на съдебния изпълнител информация относно претенции и запори, наложени в полза на други лица. След получаване на запорното съобщение, безналичните ценни книжа преминават в разпореждане на съдебния изпълнител, което отново свидетелства за по-голям обем защита по отношение на взискателя и неговото неудовлетворено вземане.

В заключение безспорно е необходима законодателна промяна насочена към по-бърза и ефективна защита интересите на взискателя при предприемане на принудително изпълнение срещу акции.

CR legal DL 2018. Всички права запазени.